

Dopets splittrande kraft

Den här händelsen utspelade sig i början av sextiotalet. Det var ett par i trettioårsåldern – hon svensk lärarinna, han italiensk busschaufför – som hade börjat sitt förhållande lite bakvänt. De började med att bli med barn. Så var det ju ofta för några decennier sedan, innan preventivmedlen blivit riktigt självklara. Sedan flyttade de ihop. Fyra barn hann det bli innan de beslöt att gifta sig. En återhållande faktor hade varit att han var kommunist – italienska sådana är inte att leka med – och han kunde på sin höjd tänka sig borgerlig vigsel. Så fick det då bli. Inget kyrkbröllop! Man jämkade från båda håll för att alla skulle bli nöjda, mannen, hustrun och inte minst hustruns mamma, som gärna ville se dottern gift. Det var det viktiga på den tiden.

Snart hade barnen – fyra pojkar, varav de båda mittersta var tvillingar – hunnit bli sju, tre och tre respektive ett halvt år. Då ville mamman ha barn-dop – av alla fyra på en gång. Efter mycket motstånd och fortfarande mycket motvilligt gav pappan efter, trycket från mamman och hennes familj i Sverige blev honom övermäktigt. Han stod ensam mot alla. Men det skulle åtminstone bli ett katolskt dop. Även om barnafadern var ateist så var han det i ett katolskt land. Så fick det bli. Förberedelserna hemma i Sverige ägde rum under glada och lättade former, när nu allt såg ut att gå som man i familjen ville. Sommaren kom och hela den unga familjen kom resande till Sverige för ferie, den stolta mörka fadern, den lyckliga blonda modern med den minste i famnen, och de tre solbrända men ljushåriga pojkarna. Och nu skulle ferien inledas med dop i stadens katolska, mycket anspråkslösa träkapell och därefter dopkaffe i morföräldrarnas lantliga hem, barnens efterlängttade sommarparadis.

Alla barnen utom den minste hade ju genom sin ålder uppnått en viss medvetenhet. Det skämtades en del om prästens namn de vuxna emellan, han hette nämligen Fader L'Orso, dvs – i översättning – Fader Björnen. De skämten snappade barnen upp, men hos dem väckte förmodligen namnet snarare känslor av skräck. När så Fader L'Orso på dopdagen stod framför

dem vid dopfunten kan rädslan ha späts på av hans utseende. Hans tänder, i synnerhet hörntänderna, var påfallande utstående och återverkade på något sätt på hela ansiktet så att han fick drag av grymhet och rentav galenskap. Till detta kom en plirande blick och – som väl ofta är fallet hos män från sydliga länder – svartkrulligt hårbevuxna händer. När Fader L'Orso log mot barnen, menade han säkert väl, men effekten blev den motsatta: han skrämde dem. Trots sin solbränna såg barnen ganska bleka ut.

Den väluppfostrade sjuåringen trädde emellertid modigt, eller lydigt, fram och lät sig döpas. Det såg rentav ut som om han verkligen upplevde stundens högtid och allvar. Han var blond och blåögd och såg naturligt from ut, som på en Einar Nerman-tavla. Han uppträdde verkligen som en liten man och alla log nästan fånigt lyckligt mot honom när han återvände till familjekretsen efter akten.

När det sedan blev den ena treåringens tur bröt stormen ut. Som det ibland är med tvillingar var den ene lite blödigare än den andre, mer benägen för gråt och högljudd klagan. Detta var den blödigare. Han lade nu i farans omedelbara närhet upp ett illtjut, började storgråta och vägrade närma sig dopfunten för egen maskin. Tvärtom, han var uppenbarligen benägen till flykt. Mamman ville dock gärna se honom döpt, så hon tog ett hårt grepp om hans arm och förde honom mot funten med våld.

Då sjönk han gråtande ihop på golvet, vilt sparkande och fäktande omkring sig. Många hårda ord blev sagda i den stunden, på italienska. Mamman fick honom på benen igen och lyfte upp honom. Bärande honom under vänsterarmen skyndade hon mot dopfunten. Pojken lyckades dock i förbifarten få grepp om den yttersta fliken på bladet av en ormbunke som stod på en piedestal som kom i hans väg. Ormbunken flög i golvet, krukan gick i kras och den mörka jorden spreds över den sakralt diskreta grågröntonade mattan. Men nu kunde ingenting hindra hans mamma. Liggande som ett streck i luften under mammans arm och tjutande blev pojken döpt.

Så var det dags för hans tvillingbror. Han, den lite kavatare av de båda, lämnade lugnt sin mammas sida, gick tvärsöver golvet till sin pappa och lade stilla men bestämt sin hand i hans. Fadern i sin tur lade sin skyddande arm runt pojkens axlar.

Med åthävor och ljudliga arga viskningar på italienska försökte så mamman förmå pojken att gå fram. Han i sin tur kastade en blick upp på sin pappa som om han väntade sig ett ord från honom. Några blickar utväxlades mellan de inblandade som om de förde ett tyst samtal där de stod, mellan pappan och sonen, mellan pappan och mamman, återigen mellan pojken och hans pappa. Så sneglade sonen försiktigt på sin mamma men riktade slutligen åter blicken upp på pappan. Varpå pappan, vänd till mamman och alla de församlade, till sist förklarade: *Non vole*, "han vill inte". Och pojken tittade ner i golvet och nickade tyst sitt instämmande.

Över detta blev naturligtvis mamman mycket indignerad. Hon vände sig mot sina föräldrar som om hon vädjade om deras hjälp. Hon vevade med armarna i luften på italienskt vis. Men hennes make vände sig nu till prästen och förklarade, så att säga man och man emellan: *Non vole*, "han vill inte". Och efter en stund, för att ge ytterligare eftertryck åt det sagda: *Non volo*, "jag vill inte". Därmed var allt sagt som behövde sägas. Fader L'Orso beslöt sig efter någon sekunds förvirring eller tvekan för att fortsätta som om ingenting hänt. Den minste, som inget motstånd kunde göra, blev naturligtvis döpt.

Efteråt, när hela familjen samlats till dopkaffe i hemmet, blev det diskussion, först och framför allt mellan mannen och hustrun, på italienska. Men snart var hela familjen indragen. Det inträffade, det oerhörda, det fullständigt osannolika måste ju ventileras och redas ut. "Det känns fel om inte alla barnen är döpta", förklarade den unga hustrun, försiktigt förebrående sin man. På visst sätt hade hon ju rätt. Hennes far tyckte dock att det var principiellt fel att döpa försvarslösa barn och höll på så sätt närmast med sin svärson. Varpå naturligtvis *hans* hustru frågade *honom* varför då inte *han* opponerat sig då *hans* barn skulle döpas. På det hade han ju inget svar, han tystnade tvärt och sänkte blicken mot kaffebordets kant. Hans hustru hade ju alldeles rätt. Men i det ögonblicket drabbades naturligtvis hon i sin tur av den fruktansvärda insikten, att hon och hennes man under hela deras långa äktenskap inte tänkt lika i allt, så som hon hade trott. Hennes make hade fallit undan – så som män säger sinsemellan – för husfridens skull. Den bild av henne själv som därmed framträdde tyckte hon inte om.

Så rullades under eftermiddagens lopp alla ditintills latent vilande skiljak-tigheter upp inom familjen, mellan respektive par, och klyftorna vidgades till avgrunder. Sjuåringen stod tyst i dörren och registrerade. Slutligen gav han sitt bidrag till diskussionen, som om han, i klyftan som uppstått mellan mor och far och mellan mormor och morfar, fann utrymme för att ge sin egen syn på det som hänt: "Det *kändes* ju ingenting att bli döpt."

Då började hans mamma gråta där hon satt vid kaffebordet, vid kaffet som ännu inte blivit drucket och kakorna som ännu ingen rört. Hon hade ju – som hon stötte fram genom gråten – bara velat att allt skulle bli fint och riktigt. Allt i hennes liv hade ju ditintills varit så bakvänt och fel. Nu skulle allt till sist ha lagts tillräta. I stället hade allt blivit förstört. Värre än det förut varit. Så sänkte hon huvudet i knät, i den beigevita veckade kjolen och brast i hejd-lös gråt. Då gick barnens mormor upp och lade sig, i ilska över sin man, alla förfelade ansträngningar, ja över alltihop. På vägen röt hon åt barnen i dörr-öppningen att gå ut och leka. De båda männen, svärfar och svärson, tog sig skamsna en promenad tillsammans ute på landsvägen, säkert under tystnad, för den ene kunde inte italienska och den andre inte svenska.

Under tiden lekte tvillingarna i gungorna i träden nere på backen mot sjön, säkert mycket lättade över att alltihop var överståndet. Ingen skulle kunna se på dem vem som var döpt och vem som var odöpt. Och de har, såvitt jag vet, aldrig sedan dess talat om saken. Den ene av dem kom dock att stå sin pappa lite närmare än den andre.